

Kézfogás a csillagokkal

Azt hiszem, a **Csend** mondja el számunkra, valójában mi az, ami a pillanatok mélyén lapul. A Csend hírhozó. A sivatagban szól legszebben a vízcso bogás, s álmaink a hajnal ígéretével szállnak alá a Föld árnyékba borult oldalán.

Éjjel, lámpánk fénykörén túl abban a kiégett, koromfekete éjszakában, mikor már csak eluttogjuk perceinket, s szétmállnak, elkenődnek fáradt mozdulataink, történik valami. Születés, miközben a fáradt testek elnyúlva pihennek. A Föld kinyitja szemét és széttekint. Ígéret és remény. **Születés**. Minden éjjel.

S ha ekkor kinyitjuk szemünk és széttekintünk, hidd el nekem, messzebbre látunk. Túl az összes szívdobbanásunkon, melyet ezen az egy emberöltőnyi úton lelkünkkel hallunk. Túl a porban hagyott lábnyomainkon, túl emberi lélegzetünkön. S a végtelenben, hol úgy tűnik, már megérintheted Isten lábát, hol születésed haláloddal már rég összefolyt, mondd, mit érzel?

S ha már megérezted a mérhetetlen ízét, s át is érezted azt, keresztülfolyt a csontjaidon, mondd, meg tudod e osztani másokkal, meg tudod e mutatni az utat másoknak? Hogy együtt legyünk ott, kéz a kézben. Mert együtt kellene ott lennünk. Együtt és nem egyedül, külön-külön. Mert látnunk kellene, az **Élet** és az **emberi szó** mekkora **érték** és **kiváltság** az egymás körül keringő halott, gyakran légüres világok között. Elmondani, a puszta anyag felett, hogy az elektromágneses tér összetartó erejét az elemi részecskék érzik, a mi hitünk azonban a Szereteten alapul.

Mióta élünk már e földön az értelem szikrájával lelkünkben, s mégis... mond, miért nem tettük, tesszük ezt meg minden korban és helyen? S ez a könnyű, mond miért oly nehéz?

A Gondolat egyszerre él Múltban, Jelenben és a Jövőben. A Gondolat híd, összeköt Időt és Tért. A Gondolat utazó, néha helyettünk utazik. Összeköthet minket... **kézfogás**.

Csak fel kell néznünk, fel kell néznünk a földön állva a hideg úron át a csillagokig, s el kell mondanunk, amit érzünk, hogy ott – erre a kézfogásnyi időre – a lélek szabad. Az utat azonban meg kell tennünk, hogy hírvivők lehessünk. *Hírvivők* s nem céltalan vándorok.

Belenézni egy távcsőbe egy kicsit belenézni önmagunkba is. S aki gyakran teszi ezt, megnyílik. Nemcsak a világegyetem felé válik nyitottá, hanem embertársai felé. Már nem érez magányt, már nem az a céltalan vándor, aki valaha lehetett, hanem hírmondó. Mert a világegyetem és látványa, az érzés, amely eltölt a hamuégen izzó világok láttán, túl értékes egyetlen embernek, túl értékes, hogy egyetlen lélek magába zárja azt. Szinte éget. A tudás pedig úgy ér a legtöbbet, ha megosztjuk. S ha a lelkek ebben a fényben találkoznak, egymásra találhatnak.

Az amatőr csillagászok világával – azt hiszem így helyesebb: a világgal, ahogy ők látják – Győrben ismerkedtem meg az egyik legjobb barátom, Pete Gábor révén. Elmentem egy estjűkre, aztán még egyre s végül szinte mindig ott találtam magam. Azt hiszem, az első alkalmak nagyon emlékezetesek maradtak a számomra: az ember először úgy érzi, egy ismeretlen univerzumba csöppen, ahol más, idegen nyelven beszélnek, s nem érti igazán mi is ez az örület, de valami megéri, mélyen, legbelül. Valahogy így kezdődik, a fertőzés megtörténik, és az, hogy kigyógyulunk-e belőle, a sorstól függ és az egyéne. Azt hiszem, én már a „menthetetlen” kategóriába tartozom. („Szegény” én.) Az „ők”-ből és az „én”-ből lassan „mi” lett.

A társadalom egy furcsa rétegét képezik ők – társadalom a társadalomban – ismerik, ismerni igyekeznek egymás munkáit, sőt szinte barátként tudnak fogadni számukra addig ismeretleneket, kik ugyanolyan megszállottan fürkészik az ég titkait. Láthatatlan kapocs tartja össze őket, mint égen a csillagokat, talán az olthatatlan tudásvágy, az élet szeretete, nem tudom. A valóság az, hogy ezt az ember inkább érzi, mint tudja, a kettő között lévő igazság néha elvész a szavakban.

Amatőrnek vallják magukat, bár van bennük bizonyos fokú szakmai büszkeség és öntudat, a csillagászat iránti tisztelet és szenvedély megkíméli őket a túlzásoktól, a végletektől. Ezt becsülöm bennük. Van közöttük biztonsági őr, tanár, fogtechnikus, vasutas, kalauz, informatikus, rendszergazda, nyomdász... s aki felsőfokon tanulta volna ezeket a fogalmakat, csak egy emberről tudok: gyermekként jött el az első szakköri napra... réges-rég-nem-oly-rég... szerelem első pillantásra, s szíve egyetemre vitte, s most tanít, szívből. Természetesen fizikát, az égitestek ősi, a világ kezdete óta beszélt nyelvét, a teremtés nyelvét. Miért?

Mert belenézni egy távcsőbe, egy kicsit belenézni önmagunkba is. Mert a világ-egyetem és látványa, az érzés, amely eltölt a hamuégen izzó világok láttán, túl értékes egyetlen embernek, túl értékes, hogy egyetlen lélek magába zárja azt. Szinte éget. A tudás pedig úgy ér a legtöbbit, ha megosztjuk. S ha a lelkek ebben a fényben találkoznak, egymásra találhatnak.

Az űr szerelmesei földi könyvtárakban kutatnak, a világhálón, távcsövekkel fotóznak, gyakran házi készítésűekkel. Nem csak keresik az okokat, a miértek válaszait, hanem a nehezen megszerzett ismereteket továbbadják társaiknak, s bárkinek, aki megtisztelti jelenlétével összejöveteleinket. A találkozások már a folyosón elkezdődnek: láttad már ezt a fotót... hogy készítettéd? Egyszerűen fantasztikus ezt látni. Ön-képzőkör. Meglátni, megmagyarázni és továbbadni, számomra fontossá váltak ezek a fogalmak az utóbbi években, talán a hatásukra is. (Jut eszembe, csinos, illetve nem annyira csinos, de kedves és jólelkű, fiatal leányok, korosztályom, hol vagytok ti ilyenkor?)

A másik dolog, amiért a szívemhez nőttek, legtöbörében egyetlen mondatban foglalható össze: a klub és az egyetemi kupola olyan „helyek, amelyek nem önmagukért vannak”. Éppen az ilyen helyeket szeretem, hiszem, hogy a világban, melyben ma élünk, ezek a helyek értéket hordoznak, értéket őriznek. Szükségünk van rájuk és szükségük lesz gyermekeinknek is. Így meg kell őket őriznünk, át kell nekik adnunk. Ők fognak majd dönteni szabadon, s csak remélhetjük, döntésük hű lesz eleikhez.

Nem csak a megőrzés a fontos, hanem az is, hogy tisztában legyenek, valójában mit is kapnak. Így később könnyebben ismerik majd fel az értékeket, ha azok más-más formában jelennek meg is előttük.

Ha valami égi látványosság készülődik, magától értetődő a távcsöves bemutató. Én hozok ezt, rendben van, én meg azt hozom – valahogy így működik ez munka, hivatás mellett, néha szabadságuk rovására. Önzetlenségük jelzésértékű a mai világban – így gondolom.

Ott voltam velük azon a délelőttön a győri megyeháza előtti téren, amikor a Merkúr elvonult a Nap előtt: az aszfalt szinte ontotta a forróságot, napernyő alatt pihegtünk. Rengeteg ember megjelent, főképp iskoláscsoportok, több távcső. Mosoly, gyermekzsivaj, érdeklődő tekintetek. Egy kerti műanyag asztalon albumot helyeztünk el tele csillagászati képekkel. Volt olyan pillanat, amikor már nem is látszott az asztal, csak egyetlen ezerfejú izgó-mozgó nagy gyerekhalom a helyén. Emlékszem

egy öreg bácsira: egy régi szabású öregurat képzelj el, nyakkendővel, ódivatú öltönyben – ami, meg kell hagyni jól állt neki – s talán sétapálcával, valami háborús veteránnak nézte volna az ember vagy valami hazánkba hazalátogató elszármazott oszt-rák-magyarának. A Nap már magasan járt, így létra kellett a Dobson-távcsőhöz, aminek azonban nem volt korlátja. Amikor ezt látta, elbizonytalanodott, s már el akart menni – ketten odaugrottunk a létra mellé, s már volt is korlát. A vállunkba kapaszkodva végül megszemlélte a látványt, amit az ő életében már biztosan nem fog újra látni. Könnyű volt az öregúr, pillékönnyű, még ma is érzem az érintését. Ilyen pillanatokban az ember nem érzi a súlyt, vagy esetleg a fáradtságot. Volt már ilyen pillanatok? Remélem igen. Felejthetetlen.

Jártam a főiskolai kupolában, mikor egy gyermekcsoportot fogadtunk. Egy kupola tele figyelő gyermekszemekkel.

Tartottunk Mars-bemutatót a főiskola előtti fűvön éjszaka: Gáborral „megerőszkoltunk” egy bokrot, hogy ki tudjuk kötni a vetítővásznat a feltámadó szélben. Ha két villamosmérnök összefog, abból csak kisül valami jó is. Hajnali 3-ig kitartottunk odalent, aztán 5 óráig fent voltunk a kupolában már csak hárman, Kornél, Gábor és én. Három férfi hajnalban. Egy szó nélkül tettük a dolgunkat, már fáradtak voltunk, a mozdulatok beszéltek helyettünk. Különös volt az a csönd, a város aludt, fényei élték, a holnapot még csak sejtteni lehetett, a Rába és a Mosoni-Duna csendesesen forrott össze a sötétségben. Aztán meglátunk egy csillagkettőt a horizont szélén, aminek még nem kellett volna ott lenni – otthonunk a világűr –, távcső oda, s életemben először megláttam a Szaturnuszt. Citromsárga árnyalatú volt, láttam a gyűrűit.

Egyszer valaki megkérdezte tőlem, mi az, ami vonzó számomra ebben a világban. Az emberek – feleltem –, akik adni tudnak, az emberek, akiket meg tudunk érinteni a bemutatóinkkal, előadásainkkal. Mert ebben a világban a kérdések sosem hiábavalóak.

Most egy kicsit elszakadtam tőlük...

Ha a lelkünkbe nézünk, saját emlékeinket, elmúlt perceinket látjuk viszont, ha a távcsőbe nézünk, a világegyetem fényből szőtt emlékeit ismerjük meg. Világok kaleidoszkópszerű képeit, melyek némelyike már rég magába roskadt vagy felrobbant, távoli világok, melyek már „nincsenek”. Csillagászat-régészet. A fény emlék is. **Fényemlék.**

A fény, az igazi Vándor, hosszú utat tehet meg, amíg elér hozzánk, s mire megérkezik az útjának végállomására elgyötörten, fáradtan, legyöngülve, hiába tekint vissza, szülőszobája, a hely, melyet egykoron magának mondhatott, már elveszett. Olyan, mint mi. Sorsunk közös.

A fény esetében – ha eltekintünk a fizikai felfogástól – is igaz, amit az útját bejáró Emberre mondhatunk: a Távolságért, a távolság leküzdéséért az Idővel fizet az Anyag.

Az **Időben** nem a múlása, hanem a múltni akarása a legszörnyűbb. Nem az, hogy múlik, és a dolgok változnak, hanem az, hogy múltni *akar*, s *annyira akar* múltni. Mert kérlelhetetlenül, de biztosan elveszi mindazt, amit adott: Szeretteinket, Társainkat, Barátainkat. Ez az emberi lélek egyik nagy erőpróbája. Egy szomorú, de valahol mégis gyönyörű Küzdelem.

Furcsák vagyunk mi emberek, saját reményeink rabjai. Néha elfelejtjük a szigorú törvényt: nem minden **álm** teljesül, az álmoknak *nem kell* teljesülniük. Ilyen parancsolatot nem lelünk sehol. Ha azonban egy álom valóra válik, az maga a csoda. Csu-

pán a Remény – dagadó vitorlák, jó szél – visz oly utakra, melytől a Józan Ész már eleve menekül.

De tudjuk azt is: az Álmodók hamvadó alkonyán, szépen lassan egymás után, párázó csillagként tűnnek fel a szép emlékek. S minden csillagász tudja, némely égi könnycsepp annak a fénynek egy részét adja vissza, melyet elvesz tőlünk az alkonyat. A fény pedig már csak olyan, hogy legkisebb része is magában hordozza az egészet.

Az Izzás, az csodaszép. Az **Élet-izzás**, amely az első és az utolsó lélegzetvételünk között történik. Azok a csodálatos színek és árnyalatok, s az azt követő hirtelen döbbenetes csendes sötétség, gyász. Ha látott már valaki tűzgömböt, azt sosem felejtí el. Láttalak titeket, sosem felejtítek el. S amíg látlak titeket még, amíg feltűnik lelkemben, miként a távcsőben a fény-emlék, továbbadom a ragyogást. Tanútok és hírvívők vagyok vándorutamon.

Tisztelettel és szeretettel:

TISZAVÖLGYI ZSOLT

Észlelési élményem

A Magyar Csillagászati Egyesület **Észlelési élményem** címmel pályázatot ír ki magyarországi vagy határon túli, 20 évesnél nem idősebb diákok részére. A pályázaton jelenleg iskolába nem járó fiatalok is részt vehetnek.

A pályázat témaköre: Egy (vagy több) 2003. évi csillagászati megfigyeléssel, vagy a megfigyelt csillagászati jelenség hátterével kapcsolatos cikk készítése. A cikk legyen érthető a téma iránt érdeklődő, de szakmai végzettség nélküli olvasó számára. Nem szükséges, hogy a cikk a Meteorban rendszeresen megjelenő témaköröket érintse, feldolgozhat egyéb érdekes és egyszerű jelenségeket is (pl. egy különleges naplemente, a Nemzetközi Űrállomás megfigyelése, egy jelenség bemutatása a nagyközönségnek, egy új okulár/távcső használata, hogyan segíti egy csillagászati program az észlelésemet stb.). A pályaműnek mindenképpen kapcsolódnia kell valamilyen csillagászati megfigyeléshez, ugyanakkor nem szükséges, hogy a megfigyelés tudományosan használható legyen. A megfigyelések lehetnek távcsöves, szabadszemes, fotografikus vagy CCD-észlelések.

A cikk terjedelme legfeljebb 6000 leütés legyen, max. 3 ábrát tartalmazhat. A szöveget és a képeket külön fájlban kell elküldeni, elektronikus levélben. A pályázat szövegét rtf formátumban, a képeket gif vagy jpg formátumban fogadjuk el. A szöveg és a képek fájlneveinek tartalmazniuk kell a beküldő teljes nevét ékezet nélküli formában. A teljes beküldött pályamunka terjedelme ne haladja meg az 1 Mbyte-ot. A cikk végén, az rtf fájlban fel kell tüntetni a szerző nevét, postacímét és e-mail címét. Egy résztvevő csak egy pályaművet adhat be.

A pályamunkákat az mcse@mcse.hu címre kérjük elküldeni, **beküldési határidő 2004. május 20.** A nyertes pályamunkákat a Meteor 2004/7-8. számában közöljük.

Díjazás:

1. helyezés: 15 000 Ft + ingyenes részvétel az MCSE ágasvári ifjúsági táborán
2. helyezés: 10 000 Ft + WA nagylátómezejű okulár (Távcső Diszkont)
3. helyezés: könyvnyeremény 5000 Ft értékben